

Visioenen: Godservaringen of geestelijke instabiliteit?

Een citaat uit 'De nachtgezichten van Zacharia', een Bijbelstudie van ds. J.H. Lammers uit de Hervormde Vaan:

"In de tijd van Zacharia was de Bijbel er nog niet. De Heere sprak op een andere manier, onder andere d.m.v. visioenen. Een visioen werd i.t.t. een droom in een wakende toestand ontvangen. Zacharia krijgt in één nacht acht visioenen te zien. Het is als een film waarin de ene na de andere scène getoond wordt. Wat Zacharia ziet en hoort, schrijft hij kort daarna op. Het is bewaard gebleven voor het volk en ook voor ons." (zie:

<http://www.hervormdemannenbond.nl/files/bijbelstudies/VAAN%20april%202022%20OT.pdf>)

Uit een Bijbelstudie van Bijbelstudie shop 'HUIS van SHALOM':

"Een geestvervoering of extase is een verandering van het bewustzijn van een persoon. Ook al is men wakker in deze toestand van vervoering, dan is de aandacht geheel afgetrokken van zijn omgeving en volledig gericht op goddelijke dingen, zodat men niets ziet dan de vormen en beelden die daar vandaan komen en meent men dat men met zijn lichamelijke ogen en oren werkelijkheden ziet die hem door God getoond worden."

Voorbeelden uit de Bijbel:

Petrus ontving tijdens een extase met behulp van engelen een openbaring. (Handelingen 10:9-17).

Paulus werd opgetrokken tot in de derde hemel. (2 Korintiërs 12:1-7)

Johannes schreef: "Na dezen zag ik, en ziet, een deur was geopend in den hemel; en de eerste stem, die ik gehoord had, als van een bazuin, met mij sprekende, zeide: Kom hier op, en Ik zal u tonen, hetgeen na dezen geschieden moet.

En terstond werd ik in den geest; en ziet, er was een troon gezet in den hemel, en er zat Een op den troon." (Openbaring 4:1-2) Johannes komt hier op de drempel van een geopende deur in de tegenwoordigheid van de toekomst, van de eeuwigheid.

In de geestvervoering zien we soms engelen.

"Deze (Cornelius) zag in een gezicht klaarlijk, omtrent de negende ure des daags, een engel Gods tot hem inkomen, en tot hem zeggende: Cornelius!" (Handelingen 10:3)

En Zacharia kreeg in één nacht 8 visioenen te zien waarin een engel met hem sprak. (Zacharia 1:9)

Waar openbaart Gods Geest zich in ons?

De Canadese neuroloog Michael Persinger, beweert dat de temporale kwab betrokken is bij religie. In de jaren tachtig waagde hij zich aan een reeks experimenten om zijn idee te bevestigen. Hij heeft dit onderzocht door bij proefpersonen lichte stroomschokjes toe te dienen op de temporale kwab. Zijn proefpersonen rapporteerden dat ze tijdens het toedienen van de schokjes engelen zagen of God konden waarnemen. Volgens Persinger rapporteerde 80% van alle proefpersonen dat ze nog iemand anders hadden waargenomen in de ruimte, afgezien van zichzelf en de proefleider. Deze bevindingen waren erg opmerkelijk, maar helaas is er nog geen andere onderzoeker geweest die zijn idee heeft kunnen verifiëren.

In de jaren negentig ontwierp Andrew Newberg, nucleair medicus aan de universiteit van Pennsylvania, een serie experimenten om het geheim van het geloof op te sporen. Zijn proefpersonen waren uitsluitend mensen met een spirituele aanleg zoals Franciscanessen en Zenboeddhisten. Hij liet hen mediteren in een fMRI-scanner en bemerkte dat er veranderingen op de monitor van de scanner optraden als ze een extatische toestand bereikten. Met name in de frontaalkwab was er veel hersenactiviteit te bespeuren en dat was voor Newberg het bewijs dat daar de plek zit waar God ons raakt. God zelf heeft dit centrum met zijn mogelijkheid tot interactie ingericht, aldus Newberg. Zijn boek 'Why God Won't Go Away' werd in de VS een bestseller.

Critici hekelen echter de stelligheid waarmee Persinger en Newberg hun resultaten verkondigen, hun conclusies zijn namelijk gebaseerd op veel te weinig experimenten. Bovendien kunnen zij niet bevestigen dat de religieuze centra in de hersenen de locaties zijn waar God de mens raakt, dat onze religieuze gewaarwordingen van God afkomstig zijn. Dat God hier werkelijk met de mens zou spreken is en blijft speculatie.

In mijn boekenkast staat het boek 'Als Christus verschijnt' van de theoloog Berthilde van der Zwaag. Zij presenteert in dit boek een bewerking van haar onderzoek naar ervaringen van verschijningen van Christus. Van der Zwaag trekt de conclusie dat een Christusverschijning beschouwd kan worden als een trans-intentionele aanraking, vanuit een ons overstijgende werkelijkheid, buiten de menselijke intentie om. Haar argumenten hiervoor zijn dat de Bijbel laat zien dat er ontmoeting mogelijk is tussen de goddelijke en de aardse werkelijkheid, dat Christusverschijningen ook na het vaststellen van de Bijbelcanon voorkomen, dat velen aannemen dat er naast onze waarneembare werkelijkheid nog een metafysische werkelijkheid bestaat en dat Christusverschijningen de menselijke intentie en waarneming soms ver te boven gaan. (zie: <https://www.handelingen.com/index.php/artikelen/39-is-het-werkelijk-christus-berthilde-van-der-zwaag>)

Als Christus aan iemand zou verschijnen dan roept dat een aantal lastige vragen op. Hoe kan iets dat immaterieel is breinmaterie in beweging brengen? Hoe kan Christus zich openbaren aan een stoffelijk mens? Hoe kunnen we weten of het wel Christus is die aan ons verschijnt? En hoe onderscheiden we Christusverschijningen van waanvoorstellingen?

Waanvoorstellingen of hallucinaties worden soms veroorzaakt door een gebrek aan nachtrust, door bepaalde medicijnen te gebruiken of door het ervaren van traumatische ervaringen. Ernstige hallucinaties komen met name voor bij mensen

met een hersenaandoening. Zo heeft ongeveer 80 procent van de schizofreniepatiënten last van auditieve hallucinaties, van stemmen in het hoofd. (zie: <https://zieikspoken.nl/>)

Van der Zwaag noemt als vierde argument dat Christusverschijningen de menselijke intentie en waarneming soms ver te boven gaan. Dat zouden dus intense illusies en hallucinaties kunnen zijn mogelijk als gevolg van aanvallen vanuit de neocorticale temporaalkwab, waarbij ook déjà vu-sensaties kunnen optreden en sprake is van derealisatie en depersonalisatie.

Wil je kennis vergaren over persoonlijke Godservaringen, dan is psychologisch onderzoek de aangewezen weg. De uitkomst van een dergelijk onderzoek zal ongetwijfeld uitwijzen dat je Godservaringen zelf genereert, dat influisteringen van de Heilige Geest hersenspingsels zijn. Die conclusie wordt bevestigd door de inconsistentie in het transcendente verkeer tussen God en mens. God antwoordt niet op gebeden en smekingen. Godservaringen zijn 'kortsluitingen' in het brein, je houdt jezelf voor de gek en in extreme situaties is er zelfs sprake van Godswaanzin. Veel sjamanen lijden bijvoorbeeld aan psychosen, alleen in de betreffende samenlevingen wordt dat niet gezien als een stoornis maar als een gave die hen aanzien geeft. Godservaringen horen dan ook thuis in het domein van de psychologie en niet in het domein van de theologie.

Uit: 'Culturele antropologie', Peter Kloos, 1974, pag. 109:

“Mannen zowel als vrouwen kunnen shamaan worden. Hoewel er vaak een korte opleiding is, is het leren en het verwerven van kennis van ondergeschikte betekenis: essentieel is het vermogen om in trance te gaan, althans om in contact te treden met geesten. Het komt veel voor dat shamanen mensen zijn met specifieke psychische eigenschappen, zoals epilepsie en schizofrenie. Sommige antropologen zijn van mening dat een shamaan eigenlijk geestelijk gestoord is (geweest). In een westerse maatschappij zou hij een psychiatrische behandeling krijgen. In tribale maatschappijen krijgt hij, juist op grond van zijn geestelijke afwijkingen een specifieke functie. In veel gevallen wordt het shamaan- worden inderdaad voorafgegaan door een periode van geestelijke instabiliteit, die overeenkomt met sommige psychische storingen (zie Silverman 1967: 21-31).”

Piet Soeteman, februari 2023.